

Styrke og fornye arbeidslinja

Taler

Jonas Gahr Støre

Dato

4 mai 2023

Sted

Folkets hus

Omstendigheter

Åpningstale til Arbeiderpartiets landsmøte

- 1 Filmen vi så gir bruddstykker fra en dramatisk tid, vår samtid.
Den gir bilder av hva vi har vært igjennom siden vi sist var samlet her i denne salen:
Valgseieren vi skapte sammen.
- 5 Ansvarer vi har tatt for landet
Krisene vi har møtt, og som vi håndterer for å sikre landet vårt trygghet - til i dag:
Når vi er samlet igjen - for å kjenne på kraften i vår bevegelse.
Velkommen til landsmøte!
- 10 Vi skal:
Vedta ny politikk.
Samles om dyktige kandidater og ordførere.
Velge en ledelse for fremtiden.
- 15 Og sette kursen for en intens valgkamp.
Der skal vi vinne - ikke bare ett, men flere hundre valg - over hele landet.
- Det er prioriteringene og veivalgene for vår tid jeg vil snakke om i dag.
Hva er det egentlig som betyr noe nå?
- 20 Jo, det er å ta godt vare på sikkerheten for landet vårt når det er krig i Europa.
Å dempe prisveksten og strømprisene.
- Og dere, det som betyr noe nå, det er hvordan vi skal forme en tid:
Der vi må og skal erstatte fossile energikilder med fornybare.
- 25 Der vi for første gang vil ha flere eldre enn barn i landet vårt.
Og der både bedrifter og velferden kan oppleve at vi ikke har nok folk til å gjøre viktige jobber. Med mindre vi handler nå.

30 Og det er det vi er her for: Vi skal bruke verdiene våre, kompasset vårt, til å sette Norge på riktig kurs.

Og kursen, dere: Det er et tryggere og mer rettferdig Norge med muligheter over hele landet!

35

Men la oss starte med oss selv: Hvordan står det til med Arbeiderpartiet? Og noen spør: hvordan går det egentlig med statsministeren? Er han ikke litt gråere i det håret han har igjen?

40 Det er uenighet om mye, men dere - ikke om det.

Men til saken: dårlige målinger handler om velgernes tillit til oss - og tillit, det er ikke noe vi abonnerer på.

45 Tilliten må pleies, i politikken - som i parforholdet.

Hvis vi plasserer partiene fra forelskelse på den ene siden til godt etablert på den andre siden, så er ikke Arbeiderpartiet en vårflørt.

50 Vi er ikke partiet for de korte forelskelsene.

Vi er et parti som mer likner på et slitesterkt ekteskap.

Ekte kjærlighet er aldri helt enkelt.

55

Men kjære venner, ekte kjærlighet kan vare livet ut.

I de fleste ekteskap er det både medgang og motgang.

60 Motgang det skal vi ta lærdom av - for å skape ny medgang.

Vi er samlet her for å vinne tillit tilbake fra velgere som har forlatt oss.

Så la meg si til dere: Det skal vi klare.

65

Vi skal gjøre det ved å prioritere det viktigste først:

Vi skal trygge nordmenn, og ta vare på sikkerheten i landet vårt.

70

Vi skal gjøre hverdagen bedre for folk.

Og uansett hvilke utfordringer folk står i, så skal Arbeiderpartiet finne løsninger som bidrar til trygghet, muligheter og fellesskap.

75

Velkommen til landsmøte alle sammen - takk for at hver og en av dere i urolige tider tar med folks håp og drømmer hit.

Vi er her for å gjøre dem til virkelighet!

80

En som har fulgt nesten hele vår reise som parti, er 105 år gamle Solveig Syversen.

Hun har vært medlem i 88 år, og jeg har besøkt henne to ganger på Åsnes sykehjem på Flisa.

85

I dag ønsker jeg å sende en hilsen direkte til deg, Solveig, jeg tror kanskje du følger med.

90

Noe vi snakket om sist vi møttes, var dine opplevelser med pandemi og helsevesen.

Du er jo en av få som har opplevd både spanskesyken og koronapandemien.

95

Men hun har også fulgt utviklingen av det moderne norske samfunnet - med helsevesen og kommuner i verdensklasse.

Her i salen sitter flere ordførere og byrådsledere som ledet kommunen gjennom koronapandemien, og la meg si noen ord direkte til dere:

100

Dere laget regler for hvordan folk skulle leve i krisetid.

Dere bygget ut teststasjoner og behandlingstilbud.

Drev barnehager og skoler i kohorter med røde, gule og grønne trafikklys.

105

Men det viktigste dere gjorde, det var å skape trygghet.

Dere viste omsorg for folk og lederskap i en vanskelig tid.

110 Jeg vil gjenta min anerkjennelse av måten Erna Solbergs regjering håndterte
pandemien på.

Og så vil jeg i dag bruke denne anledningen til å takke dere som skapte trygghet
der folk bor. Jeg er stolt av hver og en av dere, det er landsmøtet, det er partiet.
Tusen takk!

115

Før pandemien lå flere år bak oss med skattekutt for de rikeste, og usosiale kutt
og økte forskjeller for vanlige folk.

Dere, det var jo derfor vi gikk til valg på at det var vanlige folks tur.

120

Derfor vi samarbeider godt med Senterpartiet om et Norge med mindre sosiale
og geografiske forskjeller, og takk til SV for gode avtaler i Stortinget.

125 Jeg vil uttrykke en særlig takk til Trygve for både samarbeid og lagarbeid - og for
de som måtte lure på om han fortsatt er i godt humør etter par år med oss, så
kan jeg bekrefte at vi fortsatt hører latteren før vi ser mannen.

Da vi tok over i oktober 2021, fulle av forventninger, møtte vi nesten
umiddelbart stigende smittetall og stigende strømpriser.

130

Så inn i 2022 kom krigen i Europa med all sin brutalitet.

Prisene på matvarer og nesten alt annet vi trenger gikk opp.

135 Vi fikk et rentenivå som gnager et stadig større hull i lommeboka til folk med
lån.

Folk, familier og bedrifter opplever at det er vanskeligere å få endene til å møtes.

140 Vanskeligere å planlegge for fremtiden.

Vanskeligere å drømme.

Men dere, den gode nyheten er at det er politiske prioriteringer som avgjør

hvordan vi kommer oss gjennom denne tiden.

Og vår plan, det er komme oss ut av uroen som et land med mindre forskjeller og sterkere fellesskap.

150

Da skal ikke vi gjøre som en del andre land, der de har man lukket øynene for økende forskjeller, for økende utrygghet og voksende mistillit.

Se hvor det tar samfunnet: Når det biter seg fast, er det ofte vanskelig å snu.

155

Tilbake har de fått populisme og et samfunn der folk verken stoler på hverandre - eller på myndighetene.

Gode venner, vi er heldigvis ikke der i Norge. Men vi er heller ikke immune.

160

Og det er derfor, kjære landsmøte, at dette er vår viktigste oppgave nå: Gi folk trygghet i urolige tider.

Det har Arbeiderpartiet gjort før.

165

Og det skal vi gjøre igjen!

Veien til trygghet, den oppnår vi best gjennom arbeid til alle.

170

Midt i denne krisen, er det grunn til å glede seg over at 100 000 flere kom i jobb i 2022. De aller fleste i små og mellomstore bedrifter.

På dette landsmøtet skal vi peke fremover mot de neste 100 000.

175

Det er rundt 100 000 mellom 16 og 30 år i Norge i dag som står utenfor arbeid, utdanning eller opplæring. De fortjener vår fulle oppmerksomhet.

Disse to gutta, Shemek og Thomas, var en del av denne statistikken.

180

«Så traff jeg traff en fantastisk veileder», sa Thomas til meg. «Hun ville gjøre alt hun kunne for å hjelpe meg med drømmen min».

Og veilederen som hjalp Thomas, hun jobber i NAV. Hun er et eksempel på

185 hvordan politikk vedtatt i denne sal gir muligheter i livene til vanlige folk.

Regjeringen, med Marte i spissen, gjennomfører nå landsmøtevedtaket om en ungdomsgaranti, der de mellom 16 og 30 år er garantert oppfølging helt til de kommer i jobb, utdanning eller opplæring.

190

På kort tid ansetter vi nå 360 ungdomsveiledere hos NAV som skal matche ungdom som trenger jobb med bedrifter som trenger arbeidsfolk.

195

Slik at folk som Shemek og Thomas kan oppleve trygghet, muligheter og fellesskap i livene sine.

Slik at bedrifter og velferden kan få tilgang til arbeidsfolk og kompetanse.

200

Og slik at vi, kjære landsmøte, er i stand til å løse de store oppgavene vi har foran oss.

Det er vi i gang med nå - og det skal vi gjennomføre.

205

En virkelig stor oppgave vi har foran oss, er å gi alle barn like muligheter.

Lik rett til utdanning har vært et mål for arbeiderbevegelsen gjennom mange tiår.

210

Vi husker jo sitatet til Trygve Bratteli som finansminister. At her i Finansdepartementet er det bare to jobber jeg kan få: «Bud eller statsråd».

Hans generasjon satt seg som fore å gi alle muligheter til å ta utdanning.

215

Og vår bevegelse bygget skritt for skritt ut den norske skolen.

Men selv om vi har kommet langt. Selv om vi har en god skole i Norge, har mange viktige ting som skulle gå opp i skolen, de siste årene gått ned. Og enda viktigere ting som skulle ned har gått opp.

220

Skjermbruken har gått opp. Leseferdighetene har gått ned.

Fraværet har gått opp. Motivasjonen har gått ned.

225 Psykiske plager har gått opp. Trivselen har gått ned.

Andelen elever som ikke får karakter i fagene har gått opp. Søkingen til lærerutdanningen har gått ned.

230 Nesten hver femte elev sier de ikke passer inn i ungdomsskolen.

Og dere, det er alvor, gode venner - for dette er barna våre - fremtiden vår.

Derfor tar Tonje, vår kunnskapsminister, og regjeringen nye og viktige veivalg
235 for skolen. Og et av valgene er at vi begynner mye tidligere - i barnehagene.

For hør på dette: Vi vet at tiltak i barnehagealder, virker bedre enn tiltak senere i livet.

240 Det sier egentlig seg selv: Det gir mer sosial utjevning å investere i høy kvalitet og forebygging i barnehagen enn å sette inn svære ressurser mange år senere.

Derfor er det et egentlig et tungt paradoks at barnehagelærere i dag er i mindretall blant de ansatte i barnehagen.

245

Vi kan ikke ha minst kompetanse i den delen av utdanningsløpet som kan bety mest for barns utvikling.

Derfor er vår konklusjon er klar: Fremover skal vi tenke enda større om de
250 minste!

Og derfor vil regjeringen, innen 2030, at mer enn 8 av 10 ansatte i alle norske barnehager være barnehagelærere eller fagarbeidere.

255 Flere folk på jobb og mer kompetanse i barnehagen, betyr mer trygghet, flere muligheter og sterkere fellesskap - og en bedre skolestart for alle barn.

Så la oss gå til skolen: Vi trenger et sterkere lag rundt barna våre. Nok lærere er viktig, men det er også viktig med flere yrkesgrupper. Slik at skolen kan møte
260 elevene som hele mennesker.

Men i skolepolitikken har veldig mye nå handlet om akademisering, digitalisering og privatisering. Noen ønsker å forsterke denne utviklingen:

265

Så langt i år har det vært forslag om å prøve ut karakterer i barneskolen.

Eller en egen bacheloroppgave i ungdomsskolen.

270

Eller karakterbasert inntak til alle 420 videregående skoler i Norge.

Dette er ikke Arbeiderpartiets politikk.

Vi vil ha en sterkere fellesskole.

275

Fordi en skole for alle er best for alle.

Vi jobber for en mer praktisk og variert skolehverdag.

280

Med mer konsentrasjon, og mer dybdelæring.

En skole der elevene både kan leke sammen og lære sammen.

Vi vet at det er en klar sammenheng mellom hvor god du er til å lese og hvordan du gjør det ellers i skolen.

285

Derfor blir jeg bekymret når halvparten av norske ungdommer ikke leser bøker på fritiden, slik jeg hadde gleden av å gjøre for barna her på Bergen offentlige bibliotek.

290

Nå brukes tiden heller foran skjermen: 7 av 10 ungdomsskoleelever bruker minste tre timer foran skjerm hver dag.

Noe av denne utviklingen har skjedd så raskt at vi knapt nok har stilt spørsmål ved den.

295

Men den har også vært drevet frem av en politisk vilje til å digitalisere skolen, så mye som mulig, gjerne helt ned i 1. klasse.

300

Da må vi spørre: Er vi trygge på at dette er riktig for barna våre?

Jeg er usikker.

305 Og jeg møter veldig mange foreldre og besteforeldre som tenker det samme.

Veldig mange er usikre på hva det er rett å gjøre, i spennet mellom teknologi og oppdragelse. Det forstår jeg godt.

310 For dere, når verdens dyktigste teknologer vil gjøre barn avhengige av teknologien, så er det egentlig et rått parti.

315 Vi voksne skal ikke vi peke på barna, vi kan egentlig gå til oss selv og stille spørsmålet: Hva gjør skjermene med oss? Hvor mye tid vil vi egentlig bruke på denne?

Jeg har ikke alle svar, men noe er jeg sikker på:

320 Det må være menneskene som styrer teknologien.

Vi kan ikke «avoppfinne» teknologien, men i dag er det i for stor grad teknologien som styrer menneskene.

325 Vi trenger bedre rammer, mer styring, mer politikk.

Derfor setter regjeringen nå i gang et eget utvalg for å utvikle ny politikk for skjermbruk, kunstig intelligens og digitalisering.

330 Og dere, mange lærere har etterlyst flere lærebøker: Derfor er jeg glad for å kunne si direkte til dere i dag at regjeringen, i en ekstraordinær bevilgning nå i mai, vil vi gi skolene 120 millioner kroner i friske midler til å innkjøp av lærebøker, spesielt for de minste barna!

335 Gode venner. Mindre skjerm, mer konsentrasjon og dybdelæring. En mer praktisk og variert skolehverdag. Flere folk og mer kompetanse i barnehagen. Et sterkere lag rundt elevene i skolen. Og selvfølgelig, som vi alltid vektlegger: et utstyrløft for yrkesfagene og flere læreplaner. Det er kjernen i vår utdanningspolitikk.

Lykkes vi med utdanningslinja, og flere gjennomfører utdanningen, da lykkes vi lettere med det som kommer senere, arbeidslinja, at vi får flere i jobb.

345 De siste ukene har det gått en debatt både i og utenfor vårt parti om arbeidslinja. Det er en debatt jeg ønsker velkommen.

Arbeidslinja går tilbake til Einar Gerhardsen og så til Gro Harlem Brundtland.

350 I Gros velferdsmelding - stortingsmelding nummer 35 fra 1995 - står det: «Arbeidslinja betyr at virkemidler og velferdsordninger - enkeltvis og samlet - utformes, dimensjoneres og tilrettelegges slik at de støtter opp under målet om arbeid til alle».

355 Og Gro, du kunne få sagt det!

Og det kan du for øvrig fortsatt.

360 Poenget er: Vi har ikke bare sagt det, vi har også gjort det: Da vi endret overgangstønaden - som gis til enslige forsørgere - var det for å styrke arbeidslinja.

365 La meg forklare: Helt fram til 1998 hadde vi stønadsordninger som la opp til at enslige forsørgere fikk støtte for å være hjemme på full tid helt til yngste barn var ti år.

Hva førte det til? Jo, at mange kvinner - ofte med lite utdanning og arbeidserfaring - var hjemme på stønad i 10-12-15 år, om de fikk flere barn.

370 Ikke var det bra for kvinnene. Ikke var det bra for ungene. Og det var heller ikke bra for samfunnet.

Arbeiderpartiet endret dette: Vi økte støtten i den perioden de fikk den.

375 Men begrenset tiden kraftig, og stilte i stedet krav om utdanning eller annen aktivitet. Slik at disse kvinnene - og noen få menn - ble en del av arbeidslivet.

Det var tøft.

380 Det var mye bråk, men det var helt, helt riktig!

Da vi innførte pensjonsreformen i 2011, var også det for å styrke arbeidslinja.

385 Vi har gått fra å straffe folk som står lengre i jobb til å belønne de som jobber lengre enn de må.

Helt nødvendig for å sørge for at vi har folk nok i jobb.

390 Og helt nødvendig for å sikre fremtiden til pensjonssystemet.

At vi hele tiden har vært mot kontantstøtten, det handler også om arbeidslinja.

395 På den andre politiske banehalvdelen, så ville de bygge ut kontantstøtte til å gjelde hele barnehagetiden - altså opp til skolealder.

Tanken var at familier skulle altså betales cash kontant for ikke å benytte seg av en barnehageplass, for ikke å være i arbeid.

400 Men dere, det er ikke arbeidslinja!

Det som er arbeidslinja, det er hva regjeringen nå gjør: Vi kutter i kontantstøtten, og trapper opp satsingen på barnehage og arbeid!

405 Det er viktig for barna.

Og for kvinnene vi får i arbeid!

410 Samtidig forteller det også noe om betydningen av den jobben jeg vet mange lokalpolitikere har gjort. Slik som vår Monica i Drammen. Sindre i Sarpsborg. Og bydelsordførere i her Oslo. Dere har sett hva kontantstøtten har gjort med integreringen.

415 Nå får dere gjennomslag - og jeg sier fra hele landsmøtet, tusen takk for innsatsen!

I debatten om arbeidslinja ser vi også et engasjement for de som ikke kan stå i arbeid. Og som i dyrtid blir hardest rammet. Den bekymringen deler jeg.

420 Derfor vil jeg si: Usosiale kutt, det er ikke arbeidslinja.

Det å holde trygder og stønader så lave som mulig, er heller ikke arbeidslinja.

Arbeidslinja handler ikke om å straffe folk som ikke kan stå i jobb.

425

Men - som Gro sa - arbeidslinja handler om at «virkemidler og velferdsordninger utformes (...) slik at de støtter opp under målet om arbeid til alle».

430 Arbeidslinja er der for å gi folk trygghet, fellesskap og muligheter.

Så for å si det på en litt annen måte enn Gro: Ikke kødd med arbeidslinja!

Så vet vi at det er noen som ikke kan jobbe.

435

Selv om vi utdanner. Selv om tilrettelegger. Selv om vi inkluderer.

Det kan være midlertidig eller varig.

440 Du er syk. Eller du har en skade eller funksjonsnedsettelse som gjør det umulig.

Da skal du få sykepenger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd, pensjon.

Og du skal ta imot med god samvittighet, for dere, velferdsstaten er ikke til pynt

445

- den er til bruk!

Det sa jeg også til Mette Halvorsen, som jeg møtte i vinter på en av Frelsesarmeens stasjoner i Oslo.

450 Et flott menneske, mamma til tre. Men med ti skruer i nakken og to plater i halsen så er hun uføretrygdet.

Mette fortalte at hun slet med å få endene til å møtes, men også at hun gjerne ville jobbe på en tilrettelagt måte.

455

Til dette landsmøtet handler mange av forslagene om å gi Mette svar: Hvordan

kan vi legge bedre til rette for de som kan og vil jobbe? Og hva er riktig utforming av støtten som velferdsstaten gir?

460

Etter mange år med usosiale kutt, er det åpenbart for meg at velferden må styrkes, og det er vi i gang med. Derfor har vi:

Fjernet karensåret for arbeidsavklaringspenger.

465

Gjeninnført ferietillegget på dagpenger.

Økt barnetrygden til enslige, bostøtten og sosialhjelpssatsene.

Gitt mer til minstepensjonister og uføre på minstesats.

Nå står trygdeoppgjøret for døren.

470

Og dere vi har endret trygdesystemet, slik at flere av disse ordningene reguleres med lønnsvekst. Eller - for pensjonistenes del - med et gjennomsnitt av lønn og pris, slik vi vedtok på landsmøtet i 2017.

475

Det vil gi et godt trygdeoppgjør senere i vår.

Alderspensjonistene kommer til å bli inntektsvinnere.

Og det mener jeg vi kan si, det er vel fortjent!

480

Kjære venner, «skape og dele» har alltid vært rettesnoren i vår politikk.

Næringslivet i Norge skal ha gode, forutsigbare rammevilkår.

485

Gjennom en aktiv næringspolitikk legger vi til rette for gründere, for nye næringer, nye investeringer og økt eksport.

Mange har tegnet et bilde av et næringsliv i krise, men i fjor investere norske fastlandsbedrifter for rekordhøye 450 milliarder kroner, opp fra 300 milliarder under den forrige regjeringen.

490

Mye tyder på at vi har et næringsliv som satser på en fremtid i Norge. Som ser store muligheter og griper dem.

495

Se bare på eksporten: I fjor ble det eksportert varer for 1 130 milliarder kroner i

Norge - en økning på 30 prosent fra 2021.

500 Dette ville vi aldri fått til uten tryggheten fra EØS-avtalen, som vi står fjellstøtt på!

Og når vi skaper mer, Jan Christian og Bjørnar, når flere kommer i jobb, Marte, da kan vi også dele mer:

505 Det er vår regjering, med Anette i spissen, som reduserer treningsavgiftene og tar opp kampen mot forskjellene i norsk idrett.

Det er vår regjering som skrur barnehageprisen ned og ikke opp som den forrige regjeringen.

510 Det er vår regjering som gjør barnehagen gratis for alle barn i Nord-Troms og Finnmark.

Det er vår regjering som gjør skolefritidsordningen gratis på 1. og 2. trinn.

515 Foreldre sparer 40 000 kroner, og vi fjerner med det et av de synligste klasseskillene i Norge: At barn deler seg etter foreldres lommebok i timene etter skoletid.

520 Mens noen går hjem til tomme leiligheter og hus, blir andre igjen for å leke, lære og være i aktivitet.

Og dere, sånn er det ikke lenger i det Norge vi er i ferd med å skape!

525 Vi har fjernet flere klasseskiller: På Coop i Bergen møtte jeg for noen år siden 26 år gamle Silje, hun jobbet i en 60 prosent-stilling.

Når du er 26 år tenker du ikke så mye på pensjon, i alle fall ikke hver dag.

530 Men det er altså slik at Silje og andre til nå ikke har fått pensjonsopptjening før de har passert 100 000 kroner i lønn.

Og dere, det har vi gjort noe med!

I løpet av det siste året har det blitt opprettet flere hundretusen pensjonskontoer i vårt land, slik at Silje og andre nå kan tjene pensjon allerede fra første krone!

Det skal vi være stolte av!

540

Og så er det vår regjering - eller Astrid, skal jeg si AUF? - som øker borteboerstipendet og utstyrsstipendet i videregående opplæring, og studiestøtten for studenter.

545

Det er også vår regjering som dobler fagforeningsfradraget. Som øker reisefradraget for pendlere. Som gjør at det er billigere å reise med ferje og billigere å fly i Nord-Norge og på Vestlandet.

Slik at det blir lettere, kjære landsmøte, å besøke bestemødre og bestefedre.

550

Bo og jobbe over hele landet.

Og oppleve et sterkere fellesskap.

555

Der vi skaper og deler.

Og yter etter evne og får etter behov!

560

Så lenge jeg har vært med i politikken, har noen alltid hevdet at de store velferdsreformenes tid er over. At likestillingen er oppnådd, at velferden er ferdig utbygget. Vår lærdom som bevegelse er at den kampen aldri er over!

Vi kan ikke prioritere alt, spesielt ikke i en tid der vi må få ned prisveksten og unngå at renten blir høyere enn nødvendig.

565

Men i motsetning til partiene på den andre banehalvdelen, trenger ikke vi å fylle den budsjettposten som mest av alt likner et sort hull: Nemlig skattekutt til folk med de høyeste inntektene og de største formuene.

570

Merk det: Måten andre partier får råd til skattekutt på, det er ved å kutte i velferden.

Oppskriften de bruker er egentlig ganske enkel: De inviterer kommersielle

575 konserner for å overta velferd og eldreomsorg.

80 prosent av kostnadene i eldreomsorgen er lønn og pensjon for de ansatte.

580 Det er her innsparingen ligger: Tar vi en titt på høyresidens planer i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger, er det lagt inn et kutt på mange hundre millioner kroner gjennom kommersialisering av sykehjem og andre velferdstjenester.

585 Og vinner høyresiden makten i Bergen, for eksempel, blir forbud mot nye kommunale sykehjem.

Alt står å lese i deres alternative budsjetter, selv om de ikke snakker høyt om det.

590 Dere, budskapet vårt er klart: la de budsjettene fortsatt være alternative!

Det skal denne valgkampen handle om!

595 På Madserudhjemmet i Oslo møtte Mette i Fagforbundet og jeg Janlee og andre medarbeidere.

De hadde gått opp 50 000 kroner og mer i lønn, og fått en bedre pensjonsordning, etter at Raymond ble byrådsleder i Oslo og kommunen overtok driften av sykehjemmet fra et kommersielt konsern.

600 Det har blitt bedre grunnbemanning. Flere kjente fjes for beboerne. Økt matbudsjett.

Som i sum betyr mer trygghet, det er jo hele meningen med eldreomsorgen.

605 I Bergen har vi åpnet det første heltidssykehjemmet i landet, og med Rune som byrådsleder kan det bli enda flere.

610 Så til lokalvalget i september er spørsmålet: Skal det igjen bli mulig å tjene penger på omsorgsbehovene til besteforeldre i bytte med dårligere lønns- og arbeidsvilkår for de ansatte?

Arbeiderpartiets svar er glassklart:

615 Vi sier nei til kommersialisering av eldreomsorgen.
Nei til å dumpe ansattes lønns- og arbeidsvilkår.

Dette er jo verdens verste rekrutteringsplan til helse- og omsorgsyrkene hvor vi trenger flere folk.

620

La oss heller gjøre som følger:

Vi garanterer at ingen sykehjem i Arbeiderparti-styrte kommuner skal ut på anbud til kommersielle konserner mens vi er ved makta!

625

Så kan man spørre: Betyr dette at det alltid er kommunen som skal drive all eldreomsorg? Nei, det gjør det ikke.

630

I kommunene vi styrer har vi ikke bare tatt kommersielle konserner ut av eldreomsorgen. Vi har også tatt private ideelle aktører inn.

Som Diakonhjemmet, Lovisenberg, Røde kors og Kirkens bymisjon.

635

Dette er aktører som ble grunnlagt i en tid da det verken fantes arbeid eller husrom til alle. Eller velferdsstat.

De utgjør en viktig del av omsorgssektoren i Norge, som vi vil ta vare på og utvikle.

640

Derfor inviterer jeg i dag ideelle aktører til å være med på å drive sykehjem og hjemmetjenester i Arbeiderparti-styrte kommuner.

Men det skal alltid være fellesskapet som har ansvaret for vår felles helsetjeneste.

645

Og Ingvild, det er vi garantisten for - og det skal vi vinne valget med!

650

Alle skjønner at du må skape verdier for å ha verdier å dele. Men måten du deler på avgjør mulighetene for å skape enda mer. Deler vi på en måte som gjør at flere lykkes i utdanning, flere kommer i jobb og flere opplever trygghet fra velferden, kan vi skape enda mer. Og dere, det skal vi! For vi har store muligheter i vårt land.

Jeg har lyst til å dele dette med dere:

655

Da jeg var 12 år hadde Norge en statsminister, Lars Korvald, som ble berømt for å si at Norge er et lite land i verden.

660

Da jeg var 22 år skrev Knut Frydenlund, et av mine politiske forbilder og vår utenriksminister, boken «Lille land - hva nå?»

Tittelen har blitt stående fordi den for mange oppsummerer Norges plass og rolle i verden.

665

Men dere, er det sant i dag? Er Norge et lite land?

I antall innbyggere, er vi blant de mindre. Det kan vi være enige om.

I landareal, er vi i øvre del blant verdens land.

Men om vi legger til hav og havbunn, er vi faktisk verdens 17. største land.

670

Vi er landet med verdens nest lengste kystlinje.

Nest største sjømateksportør.

Tredje største gasseksportør.

Fjerde største skipsfartsnasjon, i flåteverdi.

Og vi har verdens største pensjonsfond.

675

Et lite og ubetydelig land? Neppe.

Dette landet, vårt store land - har et stort ansvar - og store muligheter - og vi dere, vi skal gripe både ansvaret og mulighetene!

680

Hvordan vi griper mulighetene og ansvaret, fikk jeg en illustrasjon på da jeg i gul overlevelsedrakt og øreklokker tok den turen som tusenvis av nordmenn tar flere ganger i året: Ut på sokkelen.

685

Med meg hadde jeg Jens Stoltenberg og Ursula von der Leyen, EU-kommisjonens president.

Helikopteret landet på Troll A-plattformen, som i sin tid verdens største flyttbare menneskeskapte konstruksjon.

690

I dag er plattformen hjørnesteinsbedriften i vår gassproduksjon, som alene står for 10 prosent av EUs forbruk av gass.

695 Fra plattformdekket ble vi stående og se utover havet:

Vi så fartøy fra verdens mest avanserte leverandørindustri.

700 Vi så fartøy fra vår egen marine og allierte land som trygger sikkerheten for norsk olje og gass.

Og vi så områder som snart kan få omfattende havvindanlegg for produksjon av kraft til land, for elektrifisering av sokkelen - og for å skape nye arbeidsplasser og for å nå forsterkede klimamål.

705

Noen kilometer fra plattformdekket kunne jeg også peke mot noe vi ikke kunne se, men som finnes tusenvis av meter under havbunnen, nemlig boring av brønner for karbonfangst og lagring.

710 Med andre ord: Troll-plattformen, i produksjon siden 1996, er utgangspunktet og utkikkspunktet for nye kapitler i norsk historie.

Så hvis noen har lurt på hva det betyr når Arbeiderpartiet sier at vi skal utvikle og ikke avvikle olje- og gassnæringen, så har dere svaret her!

715

Hva handler plattformene i havet - eller vannkraftverkene, vannmagasinene og vindmøllene om?

720 Det handler om fagfolk. Hardt arbeid. Forskning og kunnskap. Næringsteft og investeringer. Men gode landsmøte, det handler også om veivalg i politikken.

På den andre banehalvdelen så finner vi de som ikke ville opprette Statoil, ikke ville forvalte naturressursene i fellesskap.

725 Der er de som heller ville selge rettighetene til oljen, gassen og vannkraften ut av landet.

Men gode venner, slik tenker vi ikke i Arbeiderpartiet!

Det var politisk styring som gjorde at 90 prosent av vannkraften i dag er eid av fellesskapet.

735 Det er politisk styring som gjør at vi har forsyningsikkerhet for strøm her Norge.

Det er politisk styring som gjør at vi har strømstøtteordninger som kraftig reduserer folks strømregninger, og Jan Christian, vi får stadig bedre fastprisavtaler for næringslivet.

740

Og det er også politisk styring som gjør at vi med Terje får til et taktskifte i energipolitikken med Arbeiderpartiet i regjering.

745 Tenk bare: På drøye 15 år skal vi produsere like mye ny fornybar kraft fra havvind som den samlede vannkraften i dag.

Det er en enorm mulighet, men la oss være ærlige, også en enorm oppgave som vil kreve vilje til nettopp den samfunnsstyringen som har formet det vi i dag tenker på som det moderne Norge.

750

Mer kraft, mer nett og mer enøk. Det er avgjørende for at vi har nok energi. Men også for å skape jobber og kutte utslipp.

755 Med Espen som klima- og miljøminister har klimamålene blitt hevet. Men viktigere enn å sette høye mål, er de realistiske planene vi har for nå dem.

I Gulen i Ytre Sogn, så Peggy og jeg på byggingen av de førsteflytende havvindmøller som skal ut i Nordsjøen.

760 I Brevik i Telemark kan vi følge utviklingen av anlegg som fanger den skadelige klimagassen CO2 fra sementproduksjon.

Og i Øygarden utenfor Bergen gjør de seg klare for å ta imot denne klimagassen og transportere den i rør ut i Nordsjøen for trygg lagring under havbunnen.

765

I Arendal, der Robert er ordfører, og i Mo i Rana, der Geir er ordfører, bygges nye verdensledende batterifabriker.

770 Og dere, her i Oslo, er klimautslippene kuttet med 27 prosent de siste ti årene -
blant annet takket være en massiv satsing på t-bane, trikk, buss og sykkel.

Sammen kutter vi utslipp, skaper nye jobber og nye energiformer.

775 Vi er den første regjeringen som har et eget klimabudsjett, en «grønn bok», der
vi budsjetterer med utslipp slik vi budsjetterer med penger.

Vi har inngått en omfattende grønn allianse med EU, og gjennom «Grønt
industriløft» bidrar vi til nye grønne arbeidsplasser over hele landet.

780

Vi stiller krav om utslippsfrie byggeplasser. Hos Gunnar i Tromsø, oppgraderes
Storgata med elektriske anleggsmaskiner.

785

Og i Trondheim og Trøndelag gjør Rita og Tore det stadig flere kommuner og
fylkeskommuner gjør: De bruker innkjøpsmakten og stiller grønne krav når de
handler varer og tjenester fra næringslivet.

Der miljøtilstanden er alvorlig, som i Oslofjorden, trapper vi opp innsatsen for å
reducere utslipp fra jordbruk og avløp.

790

Og så går vi rett inn i hjemmene til folk - og gjør det billigere både å isolere og
installere solceller og andre enøktiltak.

795

Det skal vi gjøre enda mer av, i revidert nasjonalbudsjett, setter av 100 millioner
kroner til flere enøktiltak i hjemmene til folk.

800

Men kjære landsmøte, la meg dele med dere: Det grønne skiftet er krevende. Det
tar tid. Og vi har lite tid. Det innebærer mange nødvendige, men også vanskelige
valg.

805

Derfor er det viktig å si: Det grønne skiftet må være et prosjekt for alle, for det
brede laget av befolkningen.

Arbeiderpartiet stiller ett veldig betimelig krav for det grønne skiftet:
omstillingen må være rettferdig.

Folk er ikke med på et grønt skifte om jobbene som venter i andre enden, er

dårlig betalte jobber.

810

Vi skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår.

Hele, faste stillinger, ikke innleie og midlertidighet.

815 Ikke frislipp av såkalte «selvstendige oppdragstakere».

Slik vi så i drosjenæringen, som Jon Ivar, vår samferdselsminister, nå er i ferd med å ta tilbake kontrollen over. Samtidig samler han jernbanen, bort fra oppsplitting og privatisering.

820

Det er politisk styring i praksis!

Og da er vi tilbake til utgangspunktet for hvorfor vi er samlet her i dag:

825 Norge skal ikke være et skip som flyter med markedskrefter og strømmer på åpent hav.

Norge har en åpen økonomi, men skal styres politisk, og vi har store oppgaver foran oss:

830

Vi må ta veivalg for en tid der vi snart har flere eldre enn barn.

En tid der bedrifter kan oppleve at de ikke får tak i flere arbeidsfolk.

835 Veivalg for en tid med prisvekst. Høye strømpriser. Klima- og naturkrise.

Og dere, veivalg for en tid med krig i Europa.

Den tyngste stunden i vår regjering, det var morgentimene 24. februar 2022.

840

Det vi fryktet ble virkelighet: Russland fører en fullskala angrepskrig- og erobringsskrig i Europa mot et naboland, mot Ukraina.

Ødeleggelsene og lidelsene er sjokkerende.

845

Hver dag mister mødre og fedre sine barn.

Og barn mister sin mamma og sin pappa.

850

Uskyldige medmennesker blir drept.

Millioner drives på flukt fra hjemmene sine.

855 Mange i eget land, til landene rundt og titusener liketil Norge, til hver eneste kommune i vårt land.

Denne krigen understreker det viktigste ansvaret enhver regjering har: Ta vare på vår sikkerhet.

860

Derfor står vi klippefast på norsk NATO-medlemskap.

Det er vår forsikring.

865 Men som Annikken sier: «Utenrikspolitikk er ferskvare, ikke frysevare».

Så når verden og det sikkerhetspolitiske landskapet endres, så går forsikringspremien opp. Da må vi være med og betale for det.

870 Vår regjering har styrket Forsvaret, og denne uken varslet vi at vi nå legger en plan for å bruke minst 2 prosent av Norges brutto nasjonalprodukt på forsvar innen 2026. Det er en del av NATO-forpliktelsene.

Et større, sterkere og mer tidsriktig forsvar er viktig og nødvendig.

875

For krig handler om mer enn forsvar, det handler også om verdier.

Russland prøver å tvinge frem et annet Europa.

880 Det skal vi ikke akseptere.

Derfor sier vi fra vårt landsmøte: Vi som er her, er med dere - ukrainere.

Deres kamp er vår kamp!

885

Deres frihet er vår frihet!

890 Jeg er glad for at vi har fått vedtatt Nansen-programmet, et eget program for humanitær, økonomisk og militær støtte til Ukraina.

Og jeg er stolt over at hele det norske Stortinget nå stiller seg bak programmet, som er på 75 milliarder kroner.

895 Det er en stor sum penger.

Men det viktigste er varigheten på fem år, sa president Zelenskyj til meg i Helsingfors i går.

900 Det viser at vi mener alvor, sa han. At vi står ved Ukrainas kamp.

Og så sa han noe som gjorde tungt inntrykk på meg: Det budskapet høres av de som har ansvar for å lede et land under angrep.

905 Det høres av de millioner som er på flukt, titusener i Norge - og som drømmer om å kunne reise hjem.

Og det høres, sa presidenten, helt til de som ligger i skyttergravene.

910 Jeg tenkte der i Helsingfors på hvordan det politiske livet kan utarte seg veldig ulikt.

Sent i går kveld reiste jeg hjem til Oslo.

915 Mens Zelenskyj måtte kommentere at 21 mennesker var blitt drept i et angrep.

Det er en brutal tid.

920 Kjære venner. Alt starter et sted. Ofte har store reformer og samfunnsendringer i Norge startet nettopp her. På landsmøtet i Arbeiderpartiet. Det der som trekker mange av oss til Arbeiderpartiet.

Åttetimersdagen, NATO-medlemskapet, utbygging av velferdsstaten og folketrygden, felles ekteskapslov, foreldrepermisjon, selvbestemt abort.

Fotavtrykkene er sterke. Behovene fremover er store.

Og nå står vi overfor nye veivalg, nye vedtak.

930

Nå samles vi til landsmøte.

Her banker våre hjerter.

935

Her tenker kloke hoder.

Her er det skapt historie.

Nå skal det skapes fremtid.

940

Velkommen til Arbeiderpartiets 69. ordinære landsmøte!

Kilde

ap.no

945

Emneoversikt

Arbeiderbevegelsen, Arbeidsliv, Demokrati, Folketrygd, Landsmøtetale, NATO, Partipolitikk, Uro, Velferdsstaten, Åpningstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/styrke-og-fornye-arbeidslinja>

950

955

960